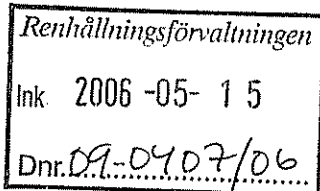

Bil. 1.

Utvecklingsavdelningen
STADSLEDNINGSKONTORET

TJÄNSTEUTLÅTANDE
SID 1 (8) 2006-03-27

Dnr: 030-2088/06

Handläggare: Michael Engelberg

Tfn: 08-508 297 25

Stadsdelsnämnder
Facknämnder
Bolagsstyrelser

Anvisningar för nämnder och styrelser risk- och ledningsanalyser

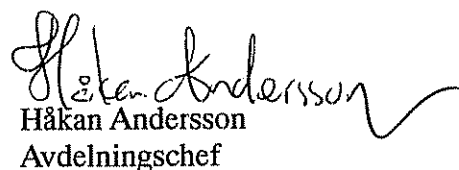
Kommunstyrelsen uppmanar stadens nämnder och bolagsstyrelser att i enlighet med kommunfullmäktigebeslut i budget för 2006;

- genomföra risk- och sårbarhetsanalyser som visar på risken för extraordinära händelser och konsekvenserna för dessa.
- genomföra en ledningsanalys av förmågan att hantera en extraordinär händelse.

Svaren på frågorna ska nämnd eller styrelsebehandlas samt vara kommunstyrelsen tillhanda senast 1 september 2006.

Svaren beläggs med sekretess enligt sekretesslagen 5:8.

Bosse Sundling
Stadsdirektör

Håkan Andersson
Avdelningschef

BAKGRUND

Lagstiftning och kommunfullmäktigebeslut

Kommunfullmäktige har vid behandlingen av ärendet ”Stockholms stads ledningsorganisation vid allvarliga kriser beslutat att:

- Kommunstyrelsen skall uppmana stadens nämnder och bolagsstyrelser att en gång per mandatperiod genomföra risk- och sårbarhetsanalyser som visar på risken för extraordinära händelser och konsekvenserna av dessa.
- Kommunstyrelsen åläggs samordningsansvaret för stadens beredskaps- och säkerhetsarbete, både planeringsmässigt och operativt vid en inträffad händelse då krisledningsorganisationen tas i bruk.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att upprätta överenskommelse med de fasta deltagarna i samordningsgruppen som inte tillhör kommunen samt att svara för informations- och utbildningsinsatser för denna grupp.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en plan och genomföra övningar med krisledningsorganisationen minst en gång per mandatperiod.

Till grund för beslutet ligger lagen (2002: 833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting. Lagen föreskriver att kommuner och landsting för varje ny mandatperiod skall fastställa en plan för hur de skall hantera extraordinära händelser”.

Kommunfullmäktige har i budget för 2006 beslutat att stadens nämnder och bolagsstyrelser under 2006 skall genomföra risk- och sårbarhetsanalyser som visar på risker för extraordinära händelser och konsekvenser i enlighet med KS - anvisningar. Det är dessa anvisningar som nu skickas ut.

Stockholms ambition

Ambitionen är att Stockholms stad skall leva upp till den målbild som Krisberedskapsmyndigheten, KBM, satt upp för landets kommuner;

- Kommunen har god *kunskap* om risker och sårbarhet, som kan påverka kommunens verksamhet. Konsekvenserna för den egna verksamheten har analyserats. Kommunen har en planering för hur risker och sårbarhet skall undanröjas eller minskas. Kommunen har också en planering för hur den skall hantera konsekvenserna av en extraordinär händelse

- Kommunen har god **förmåga** att hantera en extraordinär händelse, d.v.s. att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa samhällsviktig verksamhet som måste upprätthållas och att ge invånare och media tillräcklig och korrekt information om händelsen.
- Kommunen verkar för **samordning** av all krishantering i det förberedande arbetet och i det akuta skedet, som berörda aktörer inom kommunens geografiska område ansvarar för. Kommunen har en samlad bild av risker, sårbarhet och förberedelser för krishantering inom detta område. Kommunen kan vid behov och om så bedöms lämpligt samordna kontakterna med t.ex. länsstyrelsen eller centrala myndigheter.

Styrande författningar och interna direktiv:

- Kommunallagen
- Arbetsmiljölagen
- Lag om skydd mot olyckor
- Lagen om extraordinära händelser i fredstid för kommun och landsting
- Sekretesslag
- Handlingsprogram för skydd mot olyckor i Stockholms stad (2006-01-23)
- Stockholms stads ledningsorganisation vid allvarliga kriser (2005-06-13)
- Försäkringspolicy för Stockholms stad (2004-03-01)
- Säkerhetspolicy för Stockholms stad (1993-09-06)

Sekretess

Sekretesslagen (1980:100) innehåller fr.o.m. den 1 januari 2005 en paragraf som skyddar de uppgifter som samlas in och sammanställs i risk- och sårbarhetsanalyser.

5 kap. 8 § lyder:

"Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till myndighets verksamhet som består i risk- och sårbarhetsanalyser avseende fredstida krissituationer eller planering och förberedelser för hantering av sådana situationer, om det kan antas att det allmännas möjligheter att förebygga och hantera fredstida kriser motverkas om uppgiften röjs. Lag (2004:999)."

Stöd

Stöd vid utförandet av analyserna kan nämnder och styrelser få av kommunstyrelsens risk och säkerhetssamordnare Michael Engelberg, tel. 508 29725

Övergripande riskanalys med ledningsanalys för extraordinära händelser i fredstid

Riskhantering handlar om att hantera och skaffa medvetenhet om risker som är förknippade med verksamheten. Risk är en tänkbar oönskad händelse. På strategisk nivå kan en verksamhet välja att;

1. Acceptera risken, och inte göra något
2. Undvika risken, t.ex. genom att avsluta verksamheten
3. Reducera risken, genom att minska sannolikheten att en oönskad händelse inträffar eller händelsens konsekvens blir lindrigare genom säkerhetshöjande arbete.
4. Överföra risken, genom att låta någon annan verksamhet ta den ekonomiska risken t.ex. genom försäkring.

Oavsett vilken hantering av en risk man väljer behöver verksamheten få en klar bild av hur stor risk som finns och vilka konsekvenser det skulle få för verksamheten om risken faktiskt inträffar.

Verksamheten och dess mål återfinns i de politiska besluten. Verksamhetens vara eller inte vara är direkt kopplade till politiska beslut. De politiska besluten är därför ingen risk.

Underlaget för beslutet om vilken sätt att hantera risken som man väljer får verksamheten genom en riskanalys, dvs. omfattningen av tänkbara negativa händelser som påverkar möjligheten att nå verksamhetsmål på kort och lång sikt.

Riskanalys ska omfatta en analys av följande storheter;

1. Händelse
2. Sannolikhet
3. Konsekvens

Som ett första steg i stadens riskhanteringsarbete vill kommunfullmäktige och kommunstyrelsen få en samlad bild av riskläget i staden, samt få en gemensam grund för stadens verksamheter eftersom arbetet med risk och säkerhet är mycket varierande. Dessutom behöver kommunstyrelsen och fullmäktige ha en bild av kostnaden för skydd ställt mot graden av risk och inträffade skador. En annan viktig information till kommunstyrelsen och

fullmäktige är verksamheternas uppfattning om IT-säkerheten ställt mot krav på bl.a. kontinuitet och riktighet.

Detta första steg ger inte bara kommunstyrelse och fullmäktige en uppfattning om graden av risk, exponering utan även besvarande nämnd och styrelse får en möjlighet att bilda sig en uppfattning om sin verksamhets exponering samt förmågan att hantera denna.

Därför ska varje nämnd och styrelse besvara nedanstående frågor. Frågorna har fokus på verksamheten eftersom staden har ett tydligt krav på att alltid kunna leverera samhällsviktiga tjänster oavsett yttre och inre påverkan. Därför är kopplingen risker och mål oerhört viktig. Riskmedvetna och förberedda verksamheter är en viktig förutsättning för stabilitet samt måluppfyllelse.

Avsaknad av oönskade händelser och negativa konsekvenser för verksamheten är ett kvalitetsmål.

Steg nummer två i arbetet med risker, är att stadens alla verksamheter ska ha ett förebyggande skydd som minst motsvarar de krav i författningar och försäkringsvillkor som ställs på skydd. Detta skydd ska verksamheterna ha oavsett riskanalyserna. Detta skydd är verksamhetsanpassat mer än anpassat efter en verksamhets riskanalys. t.ex. så ska alla ha bilbälte oavsett hur bra eller dåligt du kör bil.

Steg nummer tre i det riskförebyggande arbetet är att med konkreta åtgärder minska exponeringen av risk utifrån riskanalyserna. Det vill säga anpassa skyddet efter graden av risk, exponering och eventuellt andra externa krav utöver lagstiftningen.

Steg 2 och 3 kommer att inledas våren 2007.

Ett ord på vägen vad gäller POSOM organisationerna och krisledning enligt lagen om extraordinära händelser.

Psykosocialt omhändertagande är operativt arbete. Frågeställningarna vad gäller hanteringen av extraordinära händelser avser strategisk ledning av verksamheten för att kunna upprätthålla verksamhet.

Frågor

- 1 Vilken inriktning och vilka mål har Verksamheten? (Kopplingen till mål och inriktning är avgörande för att bedöma konsekvens)
- 2 Vilka är de allvarligaste hoten eller möjliga skadehändelserna?
- 3 Var är verksamheten mest sårbar med hänsyn till mål?
- 4 Med tanke på svaren ovan 1-3, vad är det som absolut inte får hända?
- 5 Vad är mest angeläget att skydda med tanke på svaren 1- 4?
- 6 Kan förtroendet för verksamheten påverkas negativt genom någon av händelserna ovan?
- 7 Vilka konsekvenser för verksamheten skulle en snabb personalminskning på upp till 30% över en kortare eller längre tid medföra?
- 8 Hur länge kan verksamheten drivas utan IT-stöd?
- 9 Hur mycket pengar har verksamheten råd att förlora i oförutsedda skadekostnader utan att verksamheternas mål äventyras?
- 10 Hur mycket pengar kostar storskadan enligt punkterna 3-4?
- 11 Vilka skadekostnader har ni totalt haft de senaste 2 åren dvs. 2004-2005?
- 12 Vilka kostnader totalt har verksamheten haft för det förebyggande skyddet de senaste 2 åren dvs. 2004-2005?
- 13 Har det inträffat några tillbud eller skador? Om ja hur rapporterar ni det?
- 14 Är riskhantering en ledningsfråga?
- 15 Vilken eller vilka av de händelser ni nämnt ovan är av karaktären extraordinär händelse dvs. att ni behöver mer resurser än era egna för att kunna lösa den uppkomna situationen?
- 16 Finns det en fastställd och övad ledningsorganisation som kan hantera extraordinära händelser?

Förklaringar till frågorna

Resultatet av frågorna används för KF/KS som underlag till ny riskhanteringspolicy och för upprättandet av en koncernövergripande krisledningsplan. För svarande verksamhet används svaren som en början på det egna arbetet med policydokument och egna krisledningsplaner.

1. Med inriktning och mål avses en förklaring av de övergripande mål som verksamheten har, dvs. det politiska uppdraget eller uppdrag av styrelse. Förklaringen är avsedd för att mottagaren ska kunna göra sig en bild av risk och konsekvens.
2. Frågan ställs utifrån tänkbara oönskade negativa händelser. Exempel på oönskad händelse i benämningen risk. Risk är här en plötslig, i tid och rum, oförutsägbar händelse. Det är ju osäkerheten som gör det väldigt svårt att beräkna dessa oönskade händelser.

Typer av oönskade händelser, risker är; personal som drabbas av skada, egendom som förstörs, information som hamnar fel eller förändras på ett obehörigt sätt, händelser som hanteras fel, mutor och bestickning, elever som skadas i skolan. Skadestånd på grund av felaktig hantering av ärenden,

3. Sårbarhet. Var i verksamheten är det mest troligt att risken, dvs. den oönskade händelsen uppstår och hur slår den mot verksamhetens måluppfyllelse.
4. Fråga 4 ska ses som någon form av prioritering utifrån ett så kallat WCS, Worst Case Scenario eller EML, Estimated Maximum Loss. Det är utifrån dessa händelser som verksamheten bygger krishanteringsmodeller och skriver sin policy dokument. Sannolikhet är inte lika viktig som konsekvensen av händelsen.
5. Frågan vänder lite på perspektivet. Utgå ifrån vad som är det viktigaste för verksamheten.
6. Varumärket Stockholm är starkt och viktigt. Hur skulle det påverkas om någon av händelserna ovan realiserades? Hur viktigt är det att kunna hantera det oönskade?
7. Frågan är ställd utifrån stadens pandemi planering. En virus infektion uppstår snabbt och varar i ca 4-8 veckor innan den avtar.

- 8 Hur viktigt är IT-stödet för verksamheten? Hur ser de kritiska tidpunkterna ut? Vilka konsekvenser skulle det få om integritet och riktighet inte kunde garanteras?
- 9 Frågan ska ses ur perspektivet, har vi rätt försäkring via ST: Erik försäkring. Att se över sitt försäkringsskydd får anses vara en mycket viktig del i verksamhetens riskhantering.
- 10 Se nummer 9
- 11 En av de alvarliga brister som revisorerna lyfte fram i sin granskning Dnr 4087/2005 var att koncernen inte har en samlad bild av risker/skador/kostnader/skydd. Hur ser det ut?
- 12 En av de alvarligaste bristerna som revisorerna lyfte fram i sin granskning Dnr 4087/2005 var att koncernen inte har en samlad bild av risker/skador/kostnader/skydd. Inte bara försäkringsskador ska rapporteras utan alla kostnader som är verksamhetsfrämmande och kan kopplas till en skada/brott.
- 13 Se nummer 12.
- 14 Riskhantering är en ledningsfråga. Beredningen för riskhantering kallas riskanalys.
- 15 Denna fråga har koppling till koncernens krishantering. I lagen 2002:833 om extraordinära händelser i fredstid för kommuner och landsting har krisledningsnämnden möjlighet att ta över annan nämnds verksamhet och nämnd möjlighet att lämna över till krisledningsnämnden. Men hur ser en sådan händelse ut för er?
- 16 Hur hanterar er verksamhet en händelse som ni beskrivit ovan i fråga 15?